

Sygn. akt II Ca 845/13

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Urszula Wynimko
Sędziowie:	SSO Jolanta Fedorowicz SSR del. Bożena Sztomber (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z wniosku J. M.

z udziałem E. M.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 25 czerwca 2013 r. sygn. akt I Ns 5/09

postanawia:

I. **oddalić apelację;**

II. **zasądzić od uczestniczki postępowania na rzecz wnioskodawcy kwotę 1.800 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. M. wniósł o dokonanie podziału majątku wspólnego zgromadzonego w czasie trwania związku małżeńskiego z uczestniczką postępowania E. M., obejmującego spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oznaczonego numerem (...) o powierzchni użytkowej 48,11 m⁽²⁾ usytuowanego w budynku numer (...) przy ulicy (...) w H., pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej w H. wraz z prawem do wkładu budowlanego, zabudowaną nieruchomością położoną w powiecie (...), gmina N. w obrębie miejscowości W. składającą się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 0,6100 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...), ruchomości stanowiące wyposażenie mieszkania oraz samochód osobowy marki S. (...), rok produkcji 2003 o numerze rejestracyjnym (...). Podał, że elementem majątku wspólnego jest wierzytelność z tytułu

nakładów budowlanych dokonanych z majątku wspólnego na nieruchomość zabudowaną położoną w obrębie P., przy ulicy (...) w H., oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0079 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...) oraz wierzytelność z tytułu nakładów budowlanych dokonanych na nieruchomość zabudowaną położoną przy ulicy (...) w H. składającą się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 0,0850 ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...). Do rozliczenia w ramach niniejszego postępowania zgłosił też kwotę 3200 £ (funtów brytyjskich). Wnioskodawca wniósł o przyznanie składników majątku wspólnego na rzecz uczestniczki postępowania, za wyjątkiem samochodu osobowego marki S. (...), przez niego użytkowanego, ze stosowną dopłatą do posiadanego przez niego udziału w majątku wspólnym. W zakresie wierzytelności zgłosił wniosek o ich przyznanie w całości na rzecz uczestniczki postępowania, ponadto zaprzeczył, jakoby w skład majątku wspólnego wchodziła wierzytelność z tytułu nakładów z majątku wspólnego na nieruchomość położoną w P..

Uczestniczka postępowania przychyliła się do wniosku co do zasady. Przyznała, iż majątkiem wspólnym są wskazane przez wnioskodawcę składniki majątkowe, za wyjątkiem zgłoszonych przez niego wierzytelności z tytułu nakładów z majątku wspólnego, kwoty 3200£ oraz części ruchomości Jak majątek wspólny zgłosiła ruchomości zabrane przez wnioskodawcę ze wspólnego mieszkania zainteresowanych oraz wierzytelność w postaci nakładu budowlanego z tegoż majątku na nieruchomość położoną w obrębie miejscowości P. oznaczoną numerem geodezyjnym (...) stanowiącą aktualnie własność siostry wnioskodawcy J. T.. Wniosła również o rozliczenie jako nakładu z majątku osobistego uczestniczki spłaty nawiązki orzeczonej wobec wnioskodawcy w kwocie 6261 złotych, kosztów postępowania karnego w kwocie 1124,44 złotych oraz kwoty 8576,85 złotych pochodzącej z likwidacji jej ksiąteczki mieszkaniowej i przeznaczonej na zakup wspólnego lokalu mieszkalnego. Nadto zgłosiła roszczenie o rozliczenie poniesionych przez uczestniczkę opłat za wspólny lokal mieszkalny w kwocie 27 391,08 złotych, opłat za energię elektryczną w wysokości 3604,80 złotych oraz kwoty 4000 złotych uzyskanej z tytułu ubezpieczenia w związku ze śmiercią ojca, jako nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny. Zawniosowała też o zaliczenie do majątku wspólnego kwoty (...)£, uzyskanej przez wnioskodawcę w okresie pracy za granicą i nie przekazanej do majątku wspólnego oraz kwoty 163,29£ pozostającej na rachunku wnioskodawcy w dacie ustania wspólności majątkowej małżeńskiej. Odnośnie sposobu podziału uczestniczka postępowania przychyliła się do stanowiska wnioskodawcy, z tą korektą, iż wniosła o przyznanie wnioskodawcy ruchomości znajdujących się w jego posiadaniu oraz przyznanie wierzytelności z tytułu nakładów budowlanych obojgu zainteresowanym z udziałami po 1/2 części, bez określania wartości tych nakładów. Ponadto uczestniczka postępowania wniosła o rozłożenie kwoty należnej wnioskodawcy dopłaty do udziału na raty, płatne w okresie dziesięciu lat oraz zaproponowała potrącenie należnej wnioskodawcy dopłaty do udziału z kwotą wymagalnych od niego świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci zainteresowanych.

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim ustalił, że w skład majątku wspólnego J. M. i E. M. wchodzi:

1) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu oznaczonego numerem (...) o powierzchni 48,11 m² usytuowanego w budynku numer (...) przy ulicy (...) w H. pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej w H. wraz z prawem do wkładu budowlanego – o wartości 122 580 złotych;

2) zabudowana nieruchomość położona w powiecie (...), gmina N. w obrębie miejscowości W. składająca się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 0,6100 ha, dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w H. prowadzona jest księga wieczysta numer (...) – o wartości 22 900 złotych;

3) ruchomości w postaci: szafek kuchennych stojących i zawieszanych o szerokości 2,80 m, ze stołem – o wartości 3300 złotych; lodówka – zamrażarki marki (...) z trzema szufladami – o wartości 595 złotych; dwóch taboretów kuchennych - o łącznej wartości 10 złotych; pralki bębnowej marki (...) – o wartości 355 złotych; szafki łazienkowej dwudrzwiowej – o wartości 60 złotych; telewizora marki (...) model (...) – o wartości 250 złotych; stolika okolicznościowego rozkładanego – o wartości 132 złotych; kanapy tapicerowanej w kolorze brązowym – o wartości 225 złotych; kanapy tapicerowanej – o wartości 467 złotych; regału młodzieżowego z szafą jednodrzwiową – o

wartości 550 złotych; regału młodzieżowego w kolorze jasnym z szafą dwudrzwiową – o wartości 550 złotych; stolika pod telewizor – o wartości 20 złotych; kanapy narożnej – o wartości 935 złotych; monitora kineskopowego od komputera model (...) – o wartości 40 złotych; komputera stacjonarnego – o wartości 650 złotych;

4) wierzytelność z tytułu nakładów budowlanych dokonanych z majątku wspólnego na nieruchomość zabudowaną, położoną w powiecie (...), gmina H. w obrębie (...), przy ulicy (...) oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0079 ha, dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w H. prowadzona jest księga wieczysta numer (...);

5) wierzytelność z tytułu nakładów budowlanych dokonanych z majątku wspólnego na nieruchomość zabudowaną położoną w powiecie (...), gmina H. przy ulicy (...) w H. składającą się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 0,0850 ha, dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych w H. prowadzona jest księga wieczysta numer (...);

6) kwota (...), 06 £ (funtów brytyjskich) stanowiąca równowartość 15.598,35 złotych;

7) samochód osobowy marki S. (...), rok produkcji 2003, o numerze rejestracyjnym (...), numer karty pojazdu (...) – o wartości 15.300 złotych (pkt I). Dokonał podziału majątku wspólnego J. M. i E. M. w ten sposób, że przyznał:

1) na własność uczestniczce postępowania E. M., córce A. i A. składniki majątkowe opisane szczegółowo w punkcie I. ppkt.1-3 postanowienia, kwotę 2.951,77 £ (funtów brytyjskich) stanowiącą równowartość 14780,69 złotych oraz udział w wysokości $\frac{1}{2}$ części w składnikach majątkowych opisanych szczegółowo w punkcie I. ppkt.4 i 5 postanowienia;

2) na własność wnioskodawcy J. M., synowi J. i M. składnik majątkowy opisany szczegółowo w punkcie I. ppkt. 7 postanowienia, kwotę 163,29 £ (funtów brytyjskich) stanowiącą równowartość 817,66 złotych oraz udział w wysokości $\frac{1}{2}$ części w składnikach majątkowych opisanych szczegółowo w punkcie I. ppkt. 4 i 5 postanowienia (pkt II). Ustalił, że uczestniczka postępowania E. M. poczyniła wydatki z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 17617,86 złotych (pkt III). Zasądził tytułem dopłaty do udziału od uczestniczki postępowania E. M. na rzecz wnioskodawcy J. M. kwotę 67.332,08 złotych, płatną w terminie 6 (sześciu) miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia w terminie płatności (pkt IV). W pozostałym zakresie wnioski zainteresowanych oddalił (pkt V). Nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od wnioskodawcy J. M. kwotę 1.776,18 złotych tytułem nieuiszczonej części wydatków w sprawie pokrytych tymczasowo z sum budżetowych Skarbu Państwa (pkt VI). Nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa od uczestniczki postępowania E. M. kwotę 3.676,18 złotych tytułem nieuiszczonej części wydatków w sprawie pokrytych tymczasowo z sum budżetowych Skarbu Państwa (pkt VII) i stwierdził, że w pozostałym zakresie zainteresowani ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (pkt VIII).

Sąd I instancji ustalił, że J. M. i E. M. zawarli związek małżeński dnia 20 czerwca 1987 roku, który to został rozwiązany przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 21 marca 2008 roku wydanym w sprawie sygn. akt IC 2114/07. Orzeczenie uprawomocniło się dnia 16 października 2008 roku.

W trakcie trwania małżeństwa zainteresowanych łączyła wspólność ustawowa małżeńska, umów małżeńskich rozszerzających, ograniczających lub ustanawiających rozdzielną majątkową nie zawierali. Z dniem uprawomocnienia się wyroku rozwodowego ustała między zainteresowanymi ustawowa wspólność małżeńska,

powstała z chwilą zawarcia związku małżeńskiego. Zainteresowani ze związku małżeńskiego posiadają dwoje wspólnych dzieci, M. M. (2) i B. M..

Sąd zaznaczył, że bezsporny w sprawie był fakt przynależności do majątku wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu wraz z wkładem budowlanym, oznaczonego numerem 18 o powierzchni 48,11 m² usytuowanego w budynku numer (...) przy ulicy (...) w H., pozostającego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej w H.. Przedmiotowe prawo do lokalu zainteresowani nabyli w dniu 10 lipca 2001 roku za kwotę 40.000 złotych za fundusze pochodzące z majątku wspólnego. Sąd nie uwzględnił nakładów uczestniczki postępowania, która podniosła, iż zakup lokalu został sfinansowany częściowo z jej majątku osobistego, albowiem przed zawarciem związku małżeńskiego posiadała książeczkę mieszkaniową, którą zlikwidowała w roku 1988 i pozyskane z tego tytułu środki finansowe złożyła na terminowej książeczce oszczędnościowej prowadzonej przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W.. Ostatecznie po likwidacji wkładu uzyskała w dniu 19 czerwca 2000 roku kwotę 8576,85 złotych, którą to miała przeznaczyć w całości na zakup spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.

W ocenie Sądu Rejonowego, wiarygodność twierdzeń uczestniczki postępowania w powyższej kwestii rodziła uzasadnione wątpliwości. Nie zostały one należycie udowodnione, a zatem brak było podstaw do ustalenia, że taki nakład został w rzeczywistości dokonany.

Wątpliwości nie budziła natomiast kwestia przynależności do majątku wspólnego zainteresowanych zabudowanej nieruchomości położonej w powiecie (...), gmina N. w obrębie miejscowości W. składającej się działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 0,6100 ha, dla której to nieruchomości w Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim IX Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w H. prowadzona jest księga wieczysta numer (...). Przedmiotowa nieruchomość została nabyta do majątku wspólnego w dniu 1 lipca 2002 roku na mocy umowy darowizny, która nie została odwołana. Zainteresowani nie kwestionowali także, iż do majątku wspólnego winien być także zaliczony nabyty w czasie trwania związku małżeńskiego samochód osobowy marki S. (...), rok produkcji 2003, numer rejestracyjny (...), numer karty pojazdu (...). Przynależność tego składnika majątkowego do majątku wspólnego potwierdzała treść dowodu rejestracyjnego wydanego przez Starostę (...), seria DR/ (...), w którym jako właściciel pojazdu figuruje J. M..

Odnośnie pozostałych ruchomości stanowiska stron były częściowo sporne. Zdaniem uczestniczki postępowania, spośród ruchomości wskazanych przez wnioskodawcę do majątku wspólnego nie wchodziły ruchomości w postaci: szafek kuchennych stojących i zawieszanych o szerokości 2,80 m ze stołem, kuchenki gazowej czteropalnikowej marki (...), okapu kuchennego marki (...), kuchenki mikrofalowej marki (...), kanapy tapicerowanej w kolorze brązowym, kanapy tapicerowanej, regału młodzieżowego z szafą jednodrzwiową, regału młodzieżowego w kolorze jasnym z szafą dwudrzwiową, telewizora oraz lodówka – zamrażarki marki (...) z trzema szufladami. Sąd Rejonowy uznał jedynie za wykazane, że kuchenka gazowa czteropalnikowa marki (...), okap kuchenny marki (...) i kuchenka mikrofalowa marki LG zostały darowane uczestniczce przez rodziców i nie stanowiły składników majątku wspólnego.

Zdaniem Sądu I instancji już samo istnienie rozbieżności twierdzeń uczestniczki, bez odwoływania się do zeznań świadków potwierdzających fakt umeblowania mieszkania zainteresowanych ze wspólnych środków, jednoznacznie deprecjonował walor dowodowy zeznań uczestniczki postępowania w tej kwestii, co oznaczało, że nie wykazała ona należycie istnienia podstaw do obalenia domniemania wynikającego z art.31 § 1 k.r.o.

Sąd nie znalazł także podstaw do rozliczenia kwoty 4.000 złotych uzyskanej przez uczestniczkę postępowania w związku ze śmiercią A. M. (1) z tytułu umowy pracowniczego ubezpieczenia na życie. Uczestniczka nie sprecyzowała wniosku w tym zakresie, a jej zeznania w tej kwestii nie zostały w żaden sposób dowodowo wykazane i z tego względu nie zasługiwały na aprobatę.

W ocenie Sądu Rejonowego uczestniczka postępowania nie zdołała także wiarygodnie wykazać, iż wnioskodawca wyprowadzając się ze wspólnego mieszkania zabrał ze sobą wspólne ruchomości w postaci piły spalinowej, spawarki, dwóch wiertarek elektrycznych, imadła ślusarskiego, roweru, dwóch suwmiarek, używanych narzędzi oraz

poroży z jelenia. Wnioskodawca konsekwentnie zaprzeczał powyższej okoliczności i wskazywał, że te ruchomości nie wchodziły w skład majątku wspólnego zainteresowanych. Stanowisko wnioskodawcy znajdowało oparcie w zeznaniach świadków, natomiast zeznania uczestniczki postępowania w tej kwestii potwierdziła jedynie jej matka A. M. (2). W ocenie Sądu z uwagi na rzeczowość i jednorodność relacji, zeznania J. T., I. M. i M. M. (3) należało ocenić jako wiarygodne. Podobnego stwierdzenia nie sposób poczynić analizując złożone na tę okoliczność zeznania A. M. (2).

Mając na uwadze powyższe rozbieżności przyjęto, że uczestniczka postępowania nie udowodniła przynależności rzeczonych składników majątkowych do majątku wspólnego zainteresowanych, co skutkowało ich pominięciem w orzeczeniu Sądu.

W dalszej części uzasadnienia Sąd I instancji odwołując się do treści art. 45 § 1 k.r.o. wskazał, że brak było podstaw do rozliczenia jako wydatku z majątku osobistego uczestniczki spłaty nawiazki orzeczonej wobec wnioskodawcy w kwocie 6261 złotych oraz grzywny i kosztów postępowania karnego w kwocie 1124,44 złotych. Na mocy nakazu karnego wydanego przez Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim dnia 28 stycznia 1997 roku, sygn. akt IIK 11/97 orzeczono wobec wnioskodawcy między innymi karę 1000 złotych grzywny, nawiazkę na rzecz Nadleśnictwa H. w wysokości 6261 złotych oraz obciążono go kosztami postępowania karnego. Należności zasądzone nakazem karnym zostały uiszczone, przy czym wnioskodawca wskazał, iż uiszczył je z majątku osobistego z uzyskanej kwoty odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, natomiast uczestniczka postępowania twierdziła, że należności zostały pokryte z uzyskiwanych przez nią dochodów z prowadzonej działalności handlowej. Sąd wskazał, że nawet przy przyjęciu, że zobowiązania zostały spłacone z majątku wspólnego, kwoty te nie podlegały rozliczeniu w przedmiotowym postępowaniu z uwagi na regulację art. 125²§1 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. Kodeks karny wykonawczy. Odnośnie należności orzeczonych nakazem karnym Sąd nie znalazł zatem podstaw do nałożenia na wnioskodawcę obowiązku zwrotu tego wydatku przewidzianego w art. 45 § 1 k.r.o.

Sąd Rejonowy nie uwzględnił też w całości wniosku o rozliczenie uiszczonych przez uczestniczkę wydatków związanych ze wspólnym prawem do lokalu, w kwocie 27.391,08 złotych oraz spłaconych w okresie od października 2008 roku do 01 lipca 2011 roku opłat za energię elektryczną kwocie 3.604,80. Jak wynikało z zeznań wnioskodawcy wyprowadził się on ze wspólnego mieszkania jeszcze przed prawomocnym orzeczeniem rozwodu.

W tej sytuacji w ocenie Sądu I instancji uczestniczka postępowania nie mogła skutecznie domagać się od wnioskodawcy zwrotu połowy poniesionych opłat za energię elektryczną. Wydatek z tego tytułu nie wchodzi w skład niezbędnych kosztów utrzymania rzeczy wspólnej i jest związany z faktycznym korzystaniem z lokalu. Odnośnie opłat za lokal mieszkalny Sąd ustalił, że uczestniczka postępowania E. M. poczyniła wydatki z majątku osobistego na majątek wspólny w kwocie 17617,86 złotych. Taka kwota została przyjęta na podstawie zaświadczenia Spółdzielni Mieszkaniowej w H., z którego wynikało, że w okresie od października 2008 roku do 31 maja 2012 roku opłaty za lokal wyniosły łącznie 19799,12 złotych, w tym eksploatacja 2181,26 złotych. Mając na uwadze, iż podobnie jak w przypadku opłat za energię elektryczną koszty związane z eksploatacją lokalu nie mogą obciążać wnioskodawcy, który w tym okresie z lokalu nie korzystał, Sąd przyjął do rozliczenia jedynie koszty stałe wynikające z posiadania przez zainteresowanych prawa do lokalu w podanej wyżej kwocie.

Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia jako składnika majątku wspólnego kwoty 30.000 funtów brytyjskich, którą to wnioskodawca miał zgromadzić w czasie pracy w Wielkiej Brytanii. Przedmiotowy wniosek został zgłoszony w końcowej fazie postępowania i miał dotyczyć środków pieniężnych zgromadzonych przez wnioskodawcę w latach 2001 – 2008. Uczestniczka postępowania nie przedstawiła jakichkolwiek dowodów uzasadniających przyjęcie, iż na datę ustania wspólności wnioskodawca dysponował oszczędnościami w wyżej wymienionej kwocie, co eliminowało możliwość uwzględnieniem jej jako składnika majątku wspólnego zainteresowanych. Wnioskodawca przyznał natomiast, że na datę ustania wspólności posiadał na rachunku bankowym wchodzącą do majątku wspólnego kwotę 163,29 funtów brytyjskich, co zostało potwierdzone wyciągiem z konta i skutkowało zaliczeniem tej kwoty do majątku wspólnego.

W ocenie Sądu do majątku wspólnego weszła również kwota (...)77 funtów brytyjskich. Jak wynikało z zaświadczenia wydanego przez (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W., uczestniczka postępowania pobrała w okresie od 20 lutego 2003 roku do 31 lipca 2003 roku z rachunku wnioskodawcy, do którego posiadała upoważnienie łącznie kwotę 4150 funtów brytyjskich. Wnioskodawca po sprecyzowaniu wniosku wniósł o ustalenie, że składnikiem majątku wspólnego jest kwota 3200 funtów brytyjskich pozostała po odliczeniu kwoty, którą uczestniczka mogła zasadnie spożytkować na pokrycie wydatków związanych z utrzymaniem rodziny.

Uczestniczka postępowania, wbrew dowodowi w postaci zaświadczenia z banku zaprzeczała, jakoby pobrała z konta przedmiotową kwotę pieniężną, przy czym nie potrafiła wytłumaczyć istnienia obiektywnego dowodu potwierdzającego tę okoliczność. W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy przyjął, iż zeznania uczestniczki w tym zakresie są niewiarygodne, czym potwierdził ustalenia poczynione przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie sygn. akt IACa 466/08, gdzie również ustalono, że uczestniczka zadysponowała przedmiotową kwotą pieniężną bez zgody wnioskodawcy. Niezależnie od wykazania faktu pobrania przez uczestniczkę kwoty 4150 funtów brytyjskich Sąd ten przyjął, iż jako element majątku wspólnego mogła podlegać zaliczeniu jedynie kwota (...),77 funtów brytyjskich. Stanowi to następstwo ustalenia, że w istocie na zaspokojenie potrzeb rodziny uczestniczka mogła zasadnie spożytkować w okresie od 20 lutego 2003 roku do 31 lipca 2003 roku z pobranej kwoty równowartość 6000 złotych. W tym stanie rzeczy jako składnik majątku wspólnego nie została uwzględniona kwota (...).23 funtów brytyjskich, stanowiąca równowartość 6000,01 złotych i ostatecznie rozliczeniu w przedmiotowym postępowaniu podlegała kwota (...),06 funtów brytyjskich ((...),77+ 163,29).

Sąd I instancji przyjął ponadto, iż w skład majątku wspólnego zainteresowanych wchodzi wierzytelności z tytułu nakładów budowlanych dokonanych z majątku wspólnego na nieruchomość zabudowaną, położoną w powiecie (...), gmina H. w obrębie (...) przy ulicy (...) oznaczoną numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,0079 ha, oraz na zabudowaną położoną w powiecie (...), gmina H. przy ulicy (...) w H. składającą się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 0,0850 ha.

Sąd ten wskazał, że nieruchomość o numerze geodezyjnym (...) została zakupiona przez uczestniczkę postępowania do majątku osobistego w dniu 7 października 1994 roku z przeznaczeniem na budowę zakładu fryzjerskiego. Druga z nieruchomości składająca się z działek geodezyjnych (...) i (...) została darowana uczestniczce do majątku osobistego przez jej rodziców w dacie 18 maja 1995 roku. Następnie obie wymienione nieruchomości uczestniczka postępowania przekazała w dniu 24 grudnia 2007 roku umową darowizny na współwłasność córkom zainteresowanych M. i B. M..

Czyniąc ustalenia w przedmiocie poczynienia przez zainteresowanych nakładów na powyższe nieruchomości, Sąd I instancji uznał, iż wierzytelności z tytułu nakładów nie mogą zostać rozliczone pomiędzy zainteresowanymi. Powyższe wynikało z faktu, że na datę ustania wspólności ustawowej uczestniczka nie była już właścicielką nieruchomości, na które poczyniono nakłady z majątku wspólnego, a zatem obowiązek zwrotu ich wartości ciąży aktualnie na każdorazowym właścicielu nieruchomości, który to poprzez uzyskanie nieruchomości z nakładami obowiązany jest zwrócić ich wartość osobie, która te nakłady poczyniła.

W kwestii wierzytelności z tytułu nakładów Sąd oparł się na konsekwentnych zeznaniach wnioskodawcy oraz zeznaniach świadków W. K., B. T., J. T., I. M., M. M. (3), R. T., M. K., M. B., Z. Łapa i W. D.. Z powyższych relacji jednoznacznie wynikało, iż zainteresowani poczynili nakłady na nieruchomość przy ulicy (...) (działka geodezyjna numer (...)) w postaci wzniesienia drugiego piętra i wykonania dachu budynku oraz na nieruchomości przy ulicy (...) (działki geodezyjne numer (...)) w postaci rozbudowy budynku mieszkalnego i budowy dwóch budynków gospodarczych.

W ocenie Sądu zeznania powyższych świadków z uwagi na rzeczowość i wzajemną korelację złożonych relacji posiadały niezaprzeczalny walor dowodowy i jako takie mogły stanowić podstawę do poczynienia ustaleń w sprawie. Sąd zwrócił przy tym uwagę na fakt, że żaden z powyższych świadków nie potwierdził dokonania przez zainteresowanych nakładów na nieruchomość położoną w P. o numerze geodezyjnym (...) stanowiącą własność J. T.. Nakład ten miał polegać na rozbudowie przez wnioskodawcę ze środków finansowych pochodzących z majątku wspólnego poddasza domu,

remontu pomieszczeń na parterze, wymianie dachu, wymianie instalacji, pieca kaflowego oraz zbiornika na ścieki. Mając na uwadze powyższe oraz fakt, że z szeregu faktur i dokumentów związanych z tą inwestycją budowlaną bezspornie wynikało, iż przedmiotowe prace wykonali J. i R. małżonkowie T., Sąd uznał, iż twierdzenia uczestniczki postępowania złożone na tę okoliczność nie zostały należycie wykazane.

Dokonując ustaleń w przedmiocie wierzytelności Sąd I instancji nie podzielił w całości złożonych na te okoliczności zeznań uczestniczki postępowania oraz świadków A. M. (2), L. P., Z. Ł., J. K., P. K., A. T. (1), A. T. (2) i Z. L.. Zaznaczył, że zeznania powyższych świadków pozostają w sprzeczności z jednorodną wymową powołanego materiału dowodowego, a nadto cechuje je znaczna ogólnikowość i jako takie nie mogły mieć w sprawie istotniejszego znaczenia. Sąd zwrócił uwagę, iż w sprawie niekwestionowana była okoliczność, że budynek do pierwszego piętra na ulicy (...) w H. został wzniesiony przez A. M. (2), na co zostały przedstawione stosowne faktury. Rachunki wystawione przez J. K. dotyczyły jedynie prac związanych z inwestycją do wysokości pierwszego piętra, przy czym świadek nie potrafił wiarygodnie wytłumaczyć dlaczego, skoro wybudował cały budynek, nie wystawił rachunków za dalsze prace. Nie bez znaczenia dla krytycznej oceny zeznań uczestniczki i powyższych świadków była też okoliczność, iż jak wynika z pisma Starostwa Powiatowego w H. z dnia 20 marca 2013 roku budynek gospodarczy na działce (...) przy ulicy (...) został naniesiony na mapę miasta H. w 1997 roku, co przeczy zeznaniom wnioskodawczyni, która twierdziła, iż w okresie gdy była właścicielką nieruchomości przy ulicy (...), nie prowadzono na tej nieruchomości żadnych prac budowlanych.

Na okoliczność wyceny majątku podlegającego podziałowi Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z wyceny urządzeń gospodarstwa domowego M. O., z zakresu szacowania nieruchomości M. S. oraz z zakresu szacowania nieruchomości A. G.. Za podstawę ustaleń Sąd przyjął uaktualnioną opinię M. O. oraz jako późniejsze i bardziej aktualne opinie biegłego A. G..

W kwestii sposobu podziału majątku wspólnego Sąd I instancji kierował się zgodnymi stanowiskami zainteresowanych. W oparciu o nie przyznał uczestniczce postępowania spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu wraz z wkładem budowlanym, nieruchomości położoną w W. oraz ruchomości pozostające w jej posiadaniu, wymienione szczegółowo w punkcie I.ppkt.3 postanowienia. Uczestniczce została również przyznana kwota (...), 77 funtów brytyjskich, którą samowolnie pobrała i której nie zwróciła do majątku wspólnego. Wnioskodawca otrzymał na własność samochód marki S. (...) oraz pozostającą na jego rachunku w dacie ustania wspólności ustawowej kwotę 163,29 funtów brytyjskich.

Wierzytelności z tytułu poczynionych nakładów, z uwagi na stanowisko zainteresowanych, którzy nie chcieli przyznania ich w całości na rzecz jednego z nich zostały rozdzielone pomiędzy wnioskodawcę i uczestniczkę postępowania. Zdaniem Sądu Rejonowego, w tej sytuacji nie należało również oznaczać szczegółowo w orzeczeniu zakresu poczynionych nakładów, albowiem zarówno charakter, zakres, jak i wartość nakładów będą przedmiotem rozpoznania Sądu w oddzielnym postępowaniu sądowym, które zainteresowani mogą wszcząć przeciwko współwłaścicielkom nieruchomości.

W przedmiotowej sprawie ogólna wartość majątku podlegającego podziałowi (bez wierzytelności) wyniosła 184.517,35 złotych, a zatem zainteresowanym stosownie do udziałów winny przypaść kwoty po 92.258,67 złotych. Mając na uwadze, iż wnioskodawcy przypadł samochód osobowy o wartości 15.300 złotych, kwota 163,29 funtów brytyjskich stanowiąca równowartość 817,66 złotych a także, iż jest on zobowiązany do zwrotu uczestniczce postępowania połowy poniesionych przez nią wydatków (kwota 8808,93 złotych), należna wnioskodawcy dopłata do udziału wyniosła 67.332,08 złotych.

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie nie zaistniały określone treścią art. 212 § 3 k.c. przesłanki do odroczenia terminu zapłaty zasądzonej dopłaty do udziału na okres przekraczający sześć miesięcy do daty uprawomocnienia się orzeczenia. Zobowiązana do dopłaty uczestniczka postępowania deklarowała wolę zaciągnięcia kredytu na spłatę tego zobowiązania. Zdaniem Sądu okres sześciu miesięcy jest okresem wystarczającym do przeprowadzenia przez uczestniczkę procedury kredytowej, co umożliwi jej zapłatę zasądzonej kwoty.

W pozostałym zakresie, z przyczyn opisanych powyżej, orzeczono o oddaleniu wniosków wnioskodawcy i uczestniczki postępowania.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto na mocy art.520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła uczestniczka postępowania, zaskarżając je w części tj. w punkcie I ppkt 4 i 5, w punkcie II ppkt 1 i 2 dotyczących ½ składników majątkowych opisanych w ppkt 4 i 5 postanowienia, dotyczących wierzytelności z tytułu nakładów budowlanych na działkach położonych w powiecie (...), Gminie H., w obrębie (...) przy ul. (...) oznaczonej numerem geodezyjnym (...) oraz wierzytelności z tytułu nakładów budowlanych na nieruchomości zabudowanej położonej w Gminie H. przy ul. (...), składającej się z działek oznaczonych numerami (...), ponadto w części opisanej w punkcie IV postanowienia odmawiającej uczestniczce postępowania rozłożenia na 36 rat spłaty kwoty 67.332,08 złotych na rzecz wnioskodawcy. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła:

- 1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez uznanie wbrew temu materiałowi, że w chwili rozvodu stron istniała wierzytelność na nieruchomościach opisanych w punkcie I ppkt 4 i 5 i w punkcie II ppkt 1 i 2 zaskarżonego postanowienia,**
- 2. obrazę art. 233 § 1 k.p.c. jakiej Sąd dopuścił się oceniając zeznania świadków bez wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, a w szczególności odmawiając wiarygodności zeznaniom świadków A. M. (2), L. P., Z. Ł., J. K., P. K., A. T. (1), A. T. (2) i Z. L..**

Wskazując na powyższe, apelująca wносиła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uznanie, że nie istniała w chwili rozvodu stron wierzytelność opisana w punkcie I ppkt 4 i 5 i w punkcie II ppkt 1 i 2, dotyczącym przyznania stronom bezpodstawnie po ½ wierzytelności oraz przez rozłożenie na 36 rat spłaty w kwocie 67.332,08 złotych na rzecz wnioskodawcy, ponadto o zasądzenie od wnioskodawcy na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne w zakresie składu i wartości składników majątku wspólnego, nabytych przez zainteresowanych w trakcie trwania wspólności ustawowej małżeńskiej. Dokonał prawidłowej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, w tym zeznań świadków w zakresie przyjęcia, że małżonkowie ponieśli nakłady budowlane z majątku wspólnego na nieruchomości położone w powiecie (...), gminie H., w obrębie (...) przy ul. (...) oraz przy ul. (...) w H.. Należycie wyważył interesy zainteresowanych określając warunki płatności dopłaty należnej wnioskodawcy od uczestniczki postępowania. Sąd Okręgowy nie podziela jedynie oceny prawnej w zakresie przyjęcia, że nie mogły być rozliczone w niniejszym postępowaniu na podstawie art. 45 § 1 k.r.o. nakłady z majątku wspólnego na majątek osobisty uczestniczki postępowania z uwagi na darowanie nieruchomości, na które czynione były te nakłady aktem notarialnym z dnia 24 grudnia 2007 roku córkom zainteresowanych M. i B. M.. Było bowiem okolicznością bezsporną, że w dacie kiedy zostały dokonane nakłady zgłoszone do rozliczenia przez wnioskodawcę właścicielką obu nieruchomości pozostawała E. M.. Uzasadniało to ocenę roszczenia wnioskodawcy w oparciu o przepis art. 45 § 1 k.r.o. Z uwagi jednakże na regulację art. 384 k.p.c. zaskarżone orzeczenie w tym zakresie nie mogło podlegać zmianie.

Wbrew stanowisku skarżącej Sąd Rejonowy nie dopuścił się zarzucanego mu naruszenia prawa procesowego w zakresie oceny zebranego materiału dowodowego, w tym zeznań świadków powołanych w sprawie na okoliczność spornych nakładów budowlanych z majątku wspólnego małżonków na nieruchomości będące uprzednio własnością

uczestniczki postępowania. Zgodnie z ustalonym w judykaturze poglądem, aby mówić o naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c., należy wykazać, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjęta przez sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena dokonana przez sąd (tak: wyrok SN z dnia 14 marca 2002r., IV CKN 859/00, LEX nr 53923; wyrok SN z dnia 27 września 2002r., II CKN 817/00, LEX nr 56906).

Sąd I instancji dokonał całościowej oceny dowodów, szczegółowo odniósł się do zeznań przesłuchanych świadków. Należy podkreślić, że ocena zeznań świadków w przedmiocie faktu poczynienia nakładów przez małżonków i ich zakresu, była prawidłowa i Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji. Odmowę wiarygodności zeznaniom świadków A. M. (2), L. P., Z. Ł., J. K., P. K., A. T. (1), A. T. (2) i Z. L. Sąd I instancji trafnie i przekonująco uzasadnił. Zasadnie przyjął, że zeznania świadków powołanych przez uczestniczkę postępowania cechowała duża doza ogólności, ponadto nie wynikało z nich, aby to matka uczestniczki A. M. (2) finansowała budowę drugiego piętra domu położonego na nieruchomości przy ul. (...), a bezspornym było, że to z jej środków wybudowane zostało pierwsze piętro. Z kolei świadkowie wskazani przez wnioskodawcę potwierdzili fakt wykonania przez niego dobudówki na nieruchomości przy ul. (...) oraz rozbudowy budynku mieszkalnego i budowy dwóch budynków gospodarczych na działce położonej przy ul. (...). W takim stanie rzeczy nie sposób uznać, aby dokonana przez Sąd I instancji ocena pozostawała w sprzeczności z logiką i zasadami doświadczenia życiowego, a jedynie w takiej sytuacji zarzut skarżącej mógłby okazać się skuteczny.

Zaprezentowana przez Sąd Rejonowy ocena dowodów nie nasuwa zatem zastrzeżeń, nie narusza bowiem reguł określonych w przepisie art. 233 § 1 k.p.c.. Ocena ta nie nosi cech dowolności i mieści się w ramach swobodnej oceny, której cechą jest bezstronność oraz przestrzeganie zasad logicznego rozumowania w wyciąganiu wniosków. Formułując zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. uczestniczka postępowania ograniczyła się do zaprezentowania własnych przekonań o innej niż przyjął Sąd I instancji wadze dowodów przeprowadzonych w sprawie oraz do przedstawienia twierdzeń, które stanowią polemikę z ustaleniami Sądu I instancji.

Odnosząc się do kwestii, której w głównej mierze dotyczyła argumentacja apelującej, to jest wierzytelności z tytułu nakładów poczynionych z majątku wspólnego na nieruchomości w H. przy ulicy (...) i ulicy (...) wskazać należy, iż regulacja art. 384 k.p.c. wprowadza zasadę, że sąd odwoławczy nie może zmienić orzeczenia na niekorzyść strony wnoszącej apelację, chyba że strona przeciwna również wniosła apelację. Sąd I instancji niewadliwie ustalił, że małżonkowie J. i E. M. czynili nakłady budowlane na powyższe nieruchomości w okresie istnienia wspólności majątkowej zainteresowanych. Nie budziło wątpliwości, że w chwili obecnej działki te stanowią własność osób trzecich, w związku z umową darowizny dokonaną przez uczestniczkę postępowania na rzecz córek w dniu 24 grudnia 2007 roku. Tym niemniej, w momencie dokonywania nakładów przedmiotowe nieruchomości stanowiły majątek osobisty E. M.. Zaznaczyć należy, że charakter prawny roszczenia o zwrot nakładów poczynionych na nieruchomość, w szczególności w relacjach między współwłaścicielami, ale również odpowiednio w okolicznościach faktycznych jak w sprawie niniejszej, budzi kontrowersje zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie. W szczególności sporne jest, czy roszczenie to ma charakter obligacyjny i przysługuje wobec osoby będącej właścicielem (współwłaścicielem) nieruchomości w chwili, gdy nakładów dokonano, czy też ma charakter tzw. obligacji realnej i przysługuje wobec każdorazowego właściciela (współwłaściciela) nieruchomości. Przeważa stanowisko, które podziela Sąd Okręgowy, że roszczenia te mają charakter obligacyjny, to jest przysługują wobec osoby będącej właścicielem nieruchomości w chwili, gdy nakładów dokonano (wyrok SN z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 57/96, OSNC 1997/ 6-7/ 92; uchwała SN z dnia 10 maja 2006 r., III CZP 11/06, OSNC 2007/3/38). Brak jest bowiem jednoznacznie określonego ustawowo obowiązku rozliczeń z tytułu nakładów z okresu sprzed nabycia nieruchomości, który obciążałby nabywcę, zarówno gdy jest to nabycie odpłatne, jak i pod tytułem darmym. Oznacza to, że zgodnie z regulacją art. 45 § 1 k.r.o. nakłady zgłaszane przez wnioskodawcę mogły być rozliczone w niniejszym postępowaniu, jako nakłady poczynione z majątku wspólnego małżonków na majątek osobisty jednego z nich. Jednakże w sytuacji, gdy jedynie uczestniczka postępowania wywiodła apelację, nie była możliwa ingerencja w przyjęty przez Sąd Rejonowy sposób rozliczenia tychże nakładów, bowiem skutkowałoby to pogorszeniem sytuacji procesowej skarżącej, co w świetle wspomnianego art. 384 k.p.c. było niedopuszczalne.

Wskazać należy, że do rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny stosuje się regulację wynikającą z art. 45 § 1 i 2 k.r.o. Przepis art. 45 k.r.o. podkreśla odrębność majątku wspólnego i majątków osobistych małżonków oraz reguluje obowiązek rozliczeń w sytuacji przepływu środków z jednego majątku do drugiego. Zgodnie z powyższą regulacją każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód. Może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności (§ 1).

Wymaga podkreślenia, że przedmiotami majątkowymi, które wchodzi w skład majątku wspólnego są - obok rzeczy - prawa i wierzytelności z tytułu nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek innej osoby, przy czym chodzi tu o nakłady na majątek będący majątkiem osoby trzeciej w dacie czynienia tychże nakładów. Jeżeli osobą tą nie jest jeden z małżonków, wierzytelności przysługujące małżonkom względem osoby trzeciej podlegają uwzględnieniu w sprawie o podział majątku wspólnego przy ustaleniu składu majątku podlegającego podziałowi. Nadmienić także należy, że roszczeń o zwrot nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków nie uwzględnia się przy ustaleniu składu majątku wspólnego objętego podziałem, chociaż nakłady te podlegają rozliczeniu w ramach postępowania działowego - rozstrzygnięcie o nich powinno nastąpić w odrębnym punkcie postanowienia (uchwała SN z dnia 3 kwietnia 1970 r., III CZP 18/70, OSNC 1971/2/18; uchwała SN z dnia 21 lutego 2008 r., III CZP 148/07, OSNC 2009/2/23).

Chybiona była także argumentacja apelującej w zakresie braku rozłożenia na raty zasądzonej na rzecz wnioskodawcy dopłaty. Przyjęcie przez Sąd I instancji terminu zapłaty kwoty 67.332,08 złotych w okresie sześciu miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia było w ocenie Sądu Okręgowego właściwe i uwzględniało zarówno interesy wnioskodawcy, jak również możliwości finansowe uczestniczki postępowania. Nie można tu tracić z pola widzenia, że od początku postępowania w sprawie niniejszej E. M. wnosiła o przyznanie jej spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w H. przy ul. (...) oraz zabudowanej nieruchomości położonej we wsi W., ze stosowną splatą na rzecz J. M.. Na rozprawie w dniu 11 czerwca 2013 r. uczestniczka wskazywała, iż jest w stanie wziąć kredyt, aby spłacić wnioskodawcę, zeznała także, że posiada oszczędności, lecz nie chciała wskazać, w jakiej kwocie (k.1259-v). Już to pozwalało na uznanie, że E. M. dysponuje pewnymi zasobami pieniężnymi, posiada także majątek. Co więcej, okoliczność, że przedmiotowe postępowanie trwa od dnia 2 stycznia 2009 r. oraz fakt prezentowania przez nią konsekwentnego stanowiska w zakresie sposobu podziału majątku wspólnego jej i byłego męża obligował uczestniczkę do powzięcia stosownych przygotowań finansowych celem rozliczenia się z wnioskodawcą. W tym stanie rzeczy zgłoszony przez nią wniosek o rozłożenie należności na raty nie zasługiwał na uwzględnienie.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono stosownie do art. 520 § 2 k.p.c. Wysokość należnych wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego ustalono w oparciu o § 7 ust. 1 pkt 10 w zw. z § 6 pkt 6 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461).